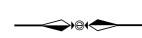

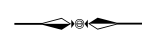
מסורת הש"ס

א) ונמנהה שנמשיות וז"ה כר"ף וברא"ש גרסי' בשמיטתן, ב) נלמן לא, ג) תמורה ב, ד) תמורה ב, ז"מ לא, ה) ערכן ב, ו) נדרים ט, ונוספת פ"ב ה"ה וע"ש, ו) ר"ה ו, נדרים י, מגילה ת, קינן פ"א מ"א, ח) ע"י רש"י שבד"ף, ט) נ: ג: א, י) ע"י תמורה ט: א, יא) נגון מניגה ב, יב) וועין מוס' כמוות כד: ד"ה חד וכו' ומפורש יותר בקדושין ט: סדיה אין נודקין וק"ע, ח) נדף פו, י) שם איתא אחד אנשים ואחד נשים, יא) ויע"ע מוס' תמורה ב, ד"ה וסופג,

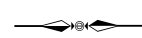
תורה אור השלם

- לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב ברע או רע בטוב ואם המיר בקדמה בבקבה ויהיה הוא ותמורתו יתקד קדש: ויקרא כו י
- וכי תחדל לגדר לא יתקד בך חטא:
- טוב אשר לא תדר משתדור ולא תשלם: קהלת ה ד

הגהות הב"ח

א) גמ' הכל שומטין (לכתחלה) מו"מ וי"ב כ"א נמחק:

מוסף רש"י

ובולן ששהטור, דרש שומטין וקטן [קטון לא ועי"ש יב: וחבא לקטן ב], הכל ממירין, כהמת מולין, וז מתח וז של הקדש (תמורה ב), לא שהאדם רשאי להמיר, דהא תמיכ לא ימיר (שם), אלא שאם המיר מומר, יש בזה כח לתפוס בתמורה דיעבד (ב"מ צא), דמתפיס עלה קדושה ושמטין קדושות (תמורה ב), וסופג את הארבעים, מוס' לא יחליט (ב"מ צא), הכל מעריכין, אם אחר על אחד ערך פלוני עלי, עתן ערך אותו פלוני כפי שני, שהערך יתן לפי השנים הכתוב בפרשת ערכין ואחר שנות העשרים הולכים ונערכין, אם אחר ערכי עלי, או אם אחר אחר עליו ערך פלוני עלי (ערכין ב), נודרין, דמי פלוני עלי, ושמן אותו כעבד הנמכר בשוק, וינדרין, דמי עלי, או אם אחר אחר עליו דמי פלוני עלי (שם), שאינו נדר בל עיקר, דהכי דרש ר' מאיר לקרא את אבר תמור שלם טוב אשר לא תמור משתמור ולא תשלם (נדרים ט), נודר ומשלים, דמשמע ליה לר' יהודה דהאי טוב קאי אקרא דלקמינא, הכי דרש ליה את אשר תמור שלם, טוב אותו שטור ומשלים (טוב) מאשר לא תמור ומשתמור ולא תשלם (שם),

הכל שומטין, כל היכא דמני הכל כולהו מייתי להו בשמעתא קמייתא דערכין ג]. ומפרש הכל לאתווי מאי, והכל שומטין דמתניתין פליגי בה אמוראי בגמרא למר לאתווי טמא בחולין ולמר לאתווי כותי או מומרי: **וכולן**, בגמרא**ט** **כשרה דיעבד**, בתמיה, וקשה רישא דמשמע דההוא דאתרבי מהכל לכתחלה אתרבי ואילו סיפא משמע דכי מרבינן מהכל דיעבד מרבינן לה אצל לכתחלה לא אתרבי והא ליכא למימר כולה מתניתין לכתחלה וחדא קמני דכיון דחנא הכל שומטין פשיטא דכשרה: **וכל הכל לכתחלה הוא**, דתקשה לך ולא מוכל לומר כולה דיעבד וה"ק הכל תורת שמיטה נוהגת בזה שאם שטמו אותן הפסולין דמתרבי תהא שמיטתן כשרה: **אלא הכל ממירים**, מי מניח דהמת קדשים ויאמר וז מולין אצל בהמת קדשים ויאמר וז תמורתו זו, הכל דתמורה מפרש התם [ערכין ג], לאתוי יורש שממיר בקרבן אציו לאחר מימת אציו דהתם תנ"י אין ממירין בשל אחרים: **עוב**, תס: **רע**, בעל מוס: **התם נדקתני טעמא**, דעקר להכל דרישא דלא תימא לכתחלה הוא אצל הכל שומטין בדוכתיה קאי דכל כמה דלא עקר ליה ותנא לא שיהו הפסולים רשאים לשחוט כדעקר התם משמע דלכתחלה רביניהו והדר תני ושמיטתן כשרה דמשמע דיעבד: **לא שהאדם רשאי**, דכתיב לא יחליפנו ורישא הכי קאמר הכל טדין תמורה נוהגת בזה והא דתנא ברישא הכל ממירין ואינטריין ליה תו לפרושי לא שהאדם רשאי כו' ולא נקט ברישא לשון קזרה הכל שהמירו תמורתם

תמורה לשון התנאים הוא זה כמו הכל שומטין הכל סומכין [מנחות גג], הכל חייבין^א הלכך הכא אע"ג דהוצרך להאריך לא שניה התנא את לשונו: **מומר**, נתפסות השניה ושתייה קדושות: **וסופג את הארבעים**, משום לאו דלא ימיר: **הכל מעריכין**, התם [ערכין ג], מפרש לאתווי מופלא סמוך לאיש קטן היודע להפלות^ב לשם מי מקדישין ואם סמוך לפרקו הוא כגון בן י"ג שנה ויום אחד דבריו קיימין אע"פ שעדיין קטן הוא עד י"ג שנה ויום אחד: **מעריכין**, תורת מעריכין עליהם שאם אחר ערכי עלי או ערך פלוני עלי נדרו קיים ואע"ג דקטן הוא זה הנודר חייב ליתן כפי שנים של נערך והדמים קלובין בפרשה [ויקרא כו]: **הכל נערכין**, יש להם ערך ואפילו מוכה שחין שאינו שזה כלום לימכר בשוק יש לו ערך הכתוב בפרשה ואם אחר על עצמו ערכי עלי או אחר על אחר ערך מוכה שחין זה עלי לא אמרינן הואיל ודמים אין לו ערך נמי אין לו: **הכל נודרים**, דמי עלי או דמי פלוני עלי, והתם [ערכין ג], מפרש דאידי דבעי למיתני הכל נידרין תנא נמי הכל נודרים: **הכל נידרים**, כל חדש שהוא כלום יש לו דמים ואם אחר דמי עלי או אחר על אחר דמי פלוני עלי נתן לפי מה שהוא נמכר בשוק ואפילו היה הנידר זה פחות מכן חדש ואמר דמי תינוק זה עלי יתן דמיו ואע"פ שאין פחות מכן חדש נערך ואם אחר ערכו עלי פטור מכלום שלא נתנה בו תורה ערך דכתיב [ויקרא כו] ואם מכן חדש ועד בן חמש שנים דמים מיהא יש לו לפי שזוי ואם אחר בתורת דמים נתן דמיו: **לא יהיה בך חטא**, הא אם תדור יהיה בך חטא: **עוב אשר לא תדור**, לעיל מיניה כתיב את אשר תדור שלם ואפילו הכי מנאי: **עוב מזה ומזה**, מנודר ומשלים ומנודר ואינו משלם: **שאינו נודר כל עיקר**, שהרגיל בנדרים בא לידי לא יחל דברו [במדבר גן]: **רבי יהודה אומר טוב מזה ומזה נודר ומשלים**, דהכי משמע טוב אשר לא תדור משתדור ולא תשלם אצל משתדור ותשלם לא שהוא טוב מכולם: **ואפילו ר' יהודה לא קאמר אלא דאמר היו זו**, דאם מתה או נגנבה אינו חייב באחריותה, אי נמי כיון דאפרשה תו לא הדר ביה: אצל

והדר מייתי מדברי קבלה: **מזב**, מזה ומזה שאינו נודר ב" עיקר, פ"ה דלעיל מיניה כתיב את אשר תדור שלם ואפילו הכי טוב אשר לא תדור שמא תדור ולא תשלם וקשה לר"ת דלא מייתי בגמרא ההוא קרא כלל ונראה לר"ת דכולי מלתא דריש מהאי קרא דהוה ליה למכתב טוב אשר לא תדור משתדור ואנא ידענא דמשתדור ולא תשלם קאמר אלא להכי קאמר ולא תשלם לגלויי על משתדור דמשתדור כדרך הנודרין קאמר שנודרין ומשלמין כדאמר גבי שכיר ותושב בא זה ולימד על זה (קדושין דף טז:)

הכל שומטין פרק ראשון חולין

ב.

הכל שומטין, כתוב בהלכות ארץ ישראל דנשים לא ישחטו מפני שדעתן קלות ואין נראה דאפילו במוקדשין שומטות לכתחלה ^אכדאמרינן פרק כל הפסולין (נצחים דף לא:). כל הפסולים ששחטו דיעבד אין לכתחלה לא ורמינהי ושחט מלמד שהשמיטה כשרה כו' ומשני הוא הדין דאפילו לכתחלה אלא משום דבעי למיתני טמא במוקדשים דלכתחלה לא תנא נמי ששחטו ולא קאמר משום דבעי למיתני נשים דמתא להו ברישא אלא ודאי משום דנשים שומטות לכתחלה אפילו במוקדשין והא דלא קמני הכל שומטין אחד אנשים ואחד נשים כדקמני בתמורה (דף ג:). התם אלטרין למיתנייהו^א כדפירש בריש תמורה משום דכל הפרשה כולה נאמרה בשלון וזכר אצל הכא אין חידוש בשאם יותר מבאשם וצפרק כל הפסולין (דף לא:). גבי קדשים אינטריך למיתני נשים משום דבשאר עבודות נשים פסולות אפילו כהנות: **שמא** יק"קאו בו', בגמרא [למן יב:] דיין מדקמני שמא יקלקלו ולא קמני שמא קלקלו ש"מ אין מוסרין להן מולין לכתחלה ופ"ה אפילו אחרים רואין אותן וק' לפירושו דהא מסיפא שמעינן לה וכולן ששחטו ואחרים רואין אותן כו' דמשמע דיעבד דוקא וליכא למימר דיעבד נקט משום טמא במוקדשין או אין מומחין אצל חס"י אפילו לכתחלה שומטין באחרים רואין אותן דהא רבא הוא דדייק שמא קלקלו לא קמני ולרבא לא קאי וכולן ששחטו אלא חס"י כדאמרינן בגמרא וי"מ דגרס לקמן רבא אצל רבא לא דייק בין יקלקלו לקלקלו כי היכי דלא חייש בזה דלא קמני

ואם שחטו ור"ת מפרש דאין מוסרין להן מולין לכתחלה לשחוט אפילו כדי להשליך כלצים דלמא אחי א'למילכ שיטעו להכשיר שמיטתן מתוך שיראו שמוסרים להן כדפטר לקמן^א שמיטתן מכסוי דלמא אחי למימר שמיטה מעלייתא היא וניחא השתא דבאין אחרים רואין אותן ^אעסקינן ברישא: **התם בדרקתני טעמא**, פירש צקונטרס דעקר ליה להכל דרישא דלא תימא לכתחלה הוא ולשון דקתני טעמא לא משמע כפירושו ומה שפירש נמי במסקנא גבי דאי דיעבד תרמי דיעבד למה לי ואע"ג דבתמורה נמי תני והדר מפרש התם לא תנא כי האי גוונא הכל ממירין ותמורתן תמורה גבי הדדי ואי משום לא שהאדם רשאי להמיר משום דבעי לאסוקי וסופג את הארבעים לאשמועינן דלוקין על לאו שאין בו מעשה אין נראה דמשום וסופג את הארבעים לחודיה לא הוה ליה למיתני תרמי דיעבד דהוה מצי למיתני הכל ממירים והממיר סופג את הארבעים ועוד דבריש תמורה (דף ג:) פריך הכל ממירים לכתחלה ולא שהאדם רשאי להמיר דיעבד ומשני התם רב יהודה הכי קמני הכל מתפסים בתמורה ^אאחד שוגג ואחד מזיד והוה ליה לשנויי דחנא ליה משום וסופג את הארבעים כדפירש צקונטרס כאן ונראה לרבינו תס דשניוא דהכא הוי כההיא דתמורה והכי קאמר התם כדקמני טעמא דלהכי תנא הכל ממירים דמשמע לכתחלה לאשמעינן שאפילו המיר במזיד דהיינו לכתחלה מומר דלא תימא ארבעים בכתפיה וכשר כדאמרן בהתודה (מנחות פא), וקשה לפירושו דצסוף פרק קמא דתמורה (דף יא:) משמע דמן הדין ראויה להיות תמורה במזיד יותר מבשוגג דקאמר יהיה לרבות שוגג כמזיד ויש לומר דלענין בהמה שתהא כשרה למזבח פשוט לן שוגג יותר ממזיד אי נמי התם איירי במזיד ולא אתרו ביה דלא הוו ארבעים בכתפיה וההוא מזיד פשוט לן יותר משוגג: **וְסוּפֵג אֶת הָאַרְבָּעִים**, וא"ת הוה ליה למימר וסופג שמונים דהא תרי לאוי כתיב לא יחליפנו ולא ימיר ויש לומר דחד בשלו וחד בשל חצרו כדאמר בתמורה (דף ט.) וכגון דאמר חצרו כל הרוצה להמיר בזהמתו ימיר דבעינן אחר אין ממירין בשל אחרים והכי איתא בזהיד בתמורה פ"ק(י): **וּבְרִיתִּיב טוב אשר לא תדור**, מעיקרא מייתי מדברי תורה

א) נראה דל"ל הכל לפי התנן ולפי זה הנערך פל"ו, ור"ל לפי מה שהוא אם הוא איש או אשה דנאשה הוא ערך אחר כמש"כ בפרשה.

עין משפט ונר מצוה

א א מיי פ"ד מהלכות שמיטה הלכה ד סגנ עשין סג טו"ש"ע י"ד קימן א סעיף א ועיין בהגה"ה:
ב ב מיי שם הלכה ה טו"ש"ע שם סעי' ה:
ג ג מיי פ"א מהלכות תמורה הלכה ז:
ד ד מיי שם הלכה א:
ה ה [מיי] פ"ח מהלכות ערכין ה"ב:
ו ו מיי פ"יג מהלכות נדרים הלכה כז כה סגנ לאין רמז טו"ש"ע י"ד קימן רג סעיף (א) (ז:)

שיטה מקובצת

א) אלא הכל מעריכין, נמחק מלת אלא: ב) ורישא ה"ק הכל תורת תמורה: ג) קטן היודע להפלות ולפרש לשם מי נדר ולשם מי הקדוש ואם סמוך: ד) איצטרך למיתני כדמפרש בריש תמורה: ה) דילמא אחי למטעי להכשיר שחישתן: ו) עסקינן כמו ברישא:

רבינו גרשום

הכל שומטין ושחיתון כשרה, כלומר הכל שומטין משמע לכתחלה ושחיתון כשרה דאיעבד וקשיא רישא לסיפא: ההם כדקתני טעם כלומר [נדאטור] לכתחלה: הכל מעריכין, דאמר ערך פלוני נתן הכל לפי שהוא אם בן חמשים כבן חמשים אם בן עשרים כבן עשרים אם בן חדש כבן חדש: ונערכין דיכול להעריך עצמו ונתון ערכו הכל לפי הזמן (א) וזה הערך: נודרין, רשאי לומר דמי פלוני עלי נתון (דמיו כר' עד נתון) דמיו ושמיין אותו כעבד: וינדרין, רשאי לומר דמי עלי נתון דמיו: טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר, כלומר טוב ממי שנודר ומשלם וממי שנודר ואינו משלם, ואיזה נותן בלא נדר שמי שנודר ואינו משלם חיישקן שמא יהא עובר בכל תאחר:

א) נראה דל"ל הכל לפי התנן ולפי זה הנערך פל"ו, ור"ל לפי מה שהוא אם הוא איש או אשה דנאשה הוא ערך אחר כמש"כ בפרשה.